

## **Reactie van de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in het kader van het Schriftelijk Overleg inzake de nVWA en antibioticagebruik veehouderij**

### **Antibiotica**

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt waarom er gekozen is voor zelfregulering en niet voor een algemeen geldende wettelijke verplichting.*

Het is belangrijk, dat er een mentaliteitsverandering ontstaat bij veehouders en dierenartsen. Daarvoor is het nodig dat vakgenoten elkaar een spiegel voorhouden en elkaar ter verantwoording kunnen roepen. De in onze brief geschetste aanpak voorziet daarin. Op dit dossier zal een aanpak waarin de overheid van bovenaf normen oplegt niet of slechts moeizaam leiden tot de noodzakelijke mentaliteitsverandering. Daarnaast is het voor het slagen van een centrale registratie zeer belangrijk dat er genoeg draagvlak is. Dat draagvlak is bij zelfregulering naar verwachting veel groter en daarmee ook de kans op succes, maar deze zelfregulering is niet vrijblijvend. Zoals ook in onze brief aangekondigd, nemen we ook maatregelen teneinde de zelfregulering te ondersteunen en op de naleving toe te zien.

Bovendien is het moeilijk om wettelijke normen op te leggen voor de mate van antibioticumgebruik omdat de afweging om antibiotica in te zetten altijd een "case by case" beslissing is van de dierenarts. (Het gebruik van antibiotica is op zichzelf niet verboden en soms nodig). De Diergeneesmiddelenwet geeft daarentegen wel een aantal voorschriften voor de toepassing van antibiotica. Zoals wij u informeerden zullen wij die aanscherpen en ook het toezicht erop intensiveren.

*De fractie van de Partij voor de Dieren heeft vragen over de regie op dit dossier.*

Alle maatregelen die de afgelopen tijd zijn aangekondigd, hebben het beschermen van de volksgezondheid als uitgangspunt. Wij leggen strenge doelstellingen op aan de veterinaire sector. Daarnaast versterken we de handhaving. Wij zijn het met u eens dat dit dossier daadkrachtig, effectief en gezamenlijk optreden verdient. Dit past prima in de lijn van de aanbevelingen van de commissie Van Dijk met betrekking tot de aanpak van bedreigingen van de volksgezondheid vanuit de veterinaire sector. Het bepalen van concrete doelstellingen en de monitoring gebeurt vanuit onze beide departementen.

Wij vinden het van groot belang dat de 50% reductie in 2013 zal worden gehaald. Daar zullen overigens grote inspanningen van alle betrokken actoren voor nodig zijn, zoals aanpassingen in de bedrijfsvoering van de veehouderij. Wij koppelen daar toezicht en handhaving aan. In de brief die wij u gezamenlijk op 8 december stuurden staat hoe we dat doen. Wij vinden het heel belangrijk dat we samen met de sectoren tussentijdse meetmomenten opstellen zodat de voortgang inzichtelijk wordt gemaakt. Op deze manier kan met behoud van ieders verantwoordelijkheid optimaal resultaat worden geboekt.

*De fractie van de Partij voor de Dieren heeft vragen over de werkwijze, de taakstelling en verantwoordelijkheden van de SDA.*

De SDA is een privaat orgaan. De SDA is zeer recentelijk opgericht en heeft tot taak om verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen te bewerkstelligen, in eerste instantie onder meer door normen te ontwikkelen voor zorgvuldig gebruik van antibiotica. Die normen worden gebruikt bij het benchmarken van en door vakgenoten (de dierenartsen en veehouders). Het benchmarken wordt vormgegeven door de veehouderijsectoren en de dierenartsen zelf, daarin ondersteund door de experts van de SDA. De normen bieden een goed aanknopingspunt voor de nVWA om waar nodig het veterinaire handelen door dierenartsen te laten toetsen door het veterinair tuchtcollege. De SDA-normen zijn bovendien een aanknopingspunt voor de veehouderijsectoren om veehouders die ondanks alles toch onverklaarbaar veel antibiotica blijven gebruiken te onderwerpen aan flankerende maatregelen van de veehouderijsectoren, zoals een bedrijfsbegeleiding die gericht is op een structurele verbetering van de gezondheidssituatie binnen het desbetreffende veehouderijbedrijf.

*De fractie van de Partij voor de Dieren heeft vragen over de aanpak van de veehouders die niet deelnemen aan kwaliteitssystemen (free riders).*

Een conclusie dat de veehouders die niet deelnemen aan de kwaliteitssystemen, degenen zijn met het hoogste verbruik kan niet op voorhand worden getrokken. Wel is het zo dat de regering van mening is dat veehouders die hun antibioticumgebruik niet centraal registreren niet transparant zijn. Om die reden zal de nVWA bij deze veehouders extra aandacht besteden aan de naleving van voorschriften van de Diergeneesmiddelenwet. Bovendien zijn wij voornemens de mogelijkheid te creëren om afspraken van dierenartsen en veehouders over centrale registratie voor een ieder in de sector algemeen verbindend te verklaren. De veehouderijen buiten de kwaliteitssystemen zullen op grond van algemeen verbindend verklaarde afspraken ook verplicht in het centrale systeem moeten registreren.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de termijn waarop het wetsvoorstel "algemeen verbindend verklaring" komt.*

Wij streven ernaar dat uw Kamer voor het zomerreces 2011 beschikt over het wetsvoorstel dat een grondslag biedt om afspraken over centrale registratie algemeen verbindend te verklaren. De partijen die deelnemen aan de taskforce (veehouders en dierenartsen in de sectoren rundvee, vleeskalveren, varkens en pluimvee) dienen tot afspraken te komen die algemeen verbindend verklaard kunnen worden.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt hoe de 5% van de dierenartsen die 80% van de antibiotica voorschrijven meegenomen wordt in de aanpak.*

Berenschot constateert dat 5% van de dierenartspraktijken (DAP) circa 80% van het totale volume aan antibiotica voorschrijft in de veehouderij. Bovendien, zo zegt Berenschot, zijn dit gespecialiseerde praktijken die zich richten op de intensieve veehouderij en daarmee veruit de meeste dieren bedienen. Het gaat vaak om de grotere praktijken waarin meerdere dierenartsen samenwerken.

Volgens opgave van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) zijn er in ons land 330 DAP's voor landbouwhuisdieren. Een inventarisatie leert dat 80% van deze praktijken gemotiveerd is om aan Vetcis deel te nemen. Er zijn ruim 160 praktijken aangemeld en 115 praktijken leveren daadwerkelijk gegevens aan Vetcis. Daaronder bevinden zich nu praktisch alle DAP's die samen 80% van de antibiotica voorschrijven. Dierenartsen voor varkens, pluimvee, vleeskalveren en rundvee moeten afspraken maken over registratie in een centraal systeem. Zodra die afspraken algemeen verbindend verklaard zijn moeten al deze dierenartsen registreren in het centrale (Vetcis)systeem.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt waarom niet overgegaan wordt tot gedeeltelijke ontkoppeling (alleen antibiotica ontkoppelen)*

Aan een gedeeltelijke ontkoppeling van het voorschrijven en het verkopen van diergeneesmiddelen kleven dezelfde fundamentele bezwaren als aan volledige ontkoppeling. Berenschot toonde immers aan dat vooral de veehouder een bepalende stem heeft bij de keuze om antibiotica in te zetten. De dierenarts is voor zijn inkomen afhankelijk van de veehouders als opdrachtgever en het is daarom nog maar de vraag of de dierenarts bij ontkoppeling daadwerkelijk minder antibiotica zal voorschrijven, ook als hij niet verdient aan de verkoop. Bovendien zijn bij gedeeltelijke ontkoppeling dezelfde maatregelen nodig die uiteindelijk leiden tot zeer hoge uitvoerings- en controlelast voor bedrijfsleven en overheid.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt waarom niet nader ingegaan wordt op het Deense systeem.*

Voor een uitvoerige beschrijving van het Deense systeem willen wij verwijzen naar het rapport Berenschot. Zoals bekend onderschrijft de regering in grote lijnen de conclusies in dit rapport.

Nederland heeft zich uitvoerig over het Deense systeem laten informeren. Nederlandse en Deense autoriteiten hebben meermalen overlegd en elkaar wederzijds geïnformeerd over de gevolgde aanpak.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt hoe de borging van reductiedoelstellingen plaats vindt.*

Wij willen werken vanuit een geborgd vertrouwen dat de sectoren alles op alles zullen zetten om de gewenste reductiedoelstellingen te realiseren. Vanuit de overheid ondersteunen we deze aanpak en zien we hierop toe. Naast aanscherping van een aantal wettelijke eisen rondom het toepassen van antibiotica, zal de nieuwe Voedsel- en Waren Autoriteit (nVWA) zich richten op de controle van wettelijke bepalingen van met name de Diergeneesmiddelenwet en handhavend optreden bij overtredingen. Voorts kan onjuist handelen door dierenartsen tevens via het veterinaire tuchtrecht worden aangepakt. Wij zullen met de Taskforce en de SDA duidelijke afspraken maken over tussentijdse ijkmomenten en rapportages. Indien op basis daarvan blijkt dat er te weinig voortgang wordt geboekt zullen zonodig aanvullende maatregelen worden genomen.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de handhaving op het verbod op reclame.*

Zoals voormalig minister Verburg van LNV op uw vragen over reclame-uitingen heeft geantwoord, is de industrie op haar verantwoordelijkheid geweest. Wij gaan ervan uit dat de farmaceutische industrie zich houdt aan het verbod op reclame in vakbladen voor de veehouderij. Zo nodig zullen wij handhavend optreden. In de brief van 8 december jl. is deze maatregel opgenomen als onderdeel van het totale maatregelenpakket.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt om prijsmaatregelen gericht op antibiotica.*

Berenschot beschrijft in zijn rapport dat de prijs van antibiotica in verhouding tot de totale bedrijfseconomische kosten laag zijn, te weten 3 à 4%. Het gevolg is dat een verhoging van de kosten van antibiotica geen wezenlijke verschuiving zal betekenen in deze bedrijfseconomische kosten. Het is daarom niet aannemelijk dat een kostenverhoging leidt tot een vermindering van het antibioticumgebruik. Verder zou de illegale handel in antibiotica kunnen toenemen indien de kosten vele malen hoger worden dan in omliggende landen.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de stand van zaken rond ESBLs.*

Er zijn diverse onderzoeken gestart naar de ontwikkeling en het voorkomen van ESBL in de veehouderij. Sinds 2003 wordt jaarlijks in opdracht van het voormalig ministerie van LNV, nu EL&I, het monitorings- en surveillance programma uitgevoerd naar het gebruik van antibiotica in de veehouderij en de ontwikkeling van antibioticaresistentie in bacteriën van dierlijke oorsprong die van belang zijn voor de humane gezondheid. Deze zogenaamde MARAN-rapportages geven een beeld van de trends in de resistenties in bacteriën. In het laatste rapport wordt aanbevolen om, in nauwe samenwerking met de medische sector, de moleculaire kenmerken van isolaten met een potentieel volksgezondheidsrisico als ESBL-producerende bacteriën en MRSA continue te bewaken. Met het oog daarop heeft het RIVM in samenwerking met de WUR, Faculteit Diergeneeskunde en twee ziekenhuizen, in het kader van het Convenant Antibioticaresistentie een risicoprofiel opgesteld inzake overdraagbare antimicrobiële resistentie van voedselproducerende dieren naar mensen. In dit onderzoek wordt ruim aandacht besteed aan ESBL. De resultaten van dit onderzoek zullen in januari 2011 worden gepubliceerd. Ook loopt er momenteel onderzoek naar MRSA en ESBL in vleeskuikenbedrijven, uitgevoerd door het RIVM, waarvan de eindrapportage eind 2011 wordt verwacht.

Op 31 maart 2010 heeft er een deskundigenberaad plaatsgevonden over Extended Spectrum Beta Lactamase (ESBL)-producerende bacteriën en de relatie met het antibioticumgebruik in de veehouderij. De deskundigen concludeerden dat de ESBL-problematiek een ernstig probleem in opkomst is. De ESBL-problematiek in de veehouderij en bij de mens laat in de afgelopen jaren een toenemende trend zien. De precieze oorzaak van deze toename is niet goed bekend. De deskundigen gaven tijdens dit deskundigenberaad aan dat de ESBL-problematiek bij de mens

gedeeltelijk zijn oorsprong heeft in de veterinaire sector. De deskundigen hebben naar aanleiding van dit deskundigenberaad een aantal adviezen gegeven:

- er is geen aanleiding om het consumeren van kippenvlees te ontraden,
- het antibioticagebruik in de veehouderij moet worden teruggedrongen,
- het instellen van een Gezondheidsraadcommissie,
- het in kaart brengen van onderzoeksprioriteiten en
- het internationaal aankaarten van de problematiek.

Op 1 oktober heeft, naar aanleiding van nieuwe onderzoeksgegevens, een tweede deskundigenberaad plaatsgevonden over ESBL-producerende bacteriën. De centrale vraag was of deze nieuwe onderzoeksgegevens aanleiding geven het advies uit april 2010 bij te stellen. Dit was niet het geval. Wel werd aangedrongen op het stimuleren van de snelle afname van het gebruik van antibiotica in de veehouderij.

De adviezen van het deskundigenberaad zijn door de beide ministeries overgenomen en hebben de volle aandacht. In de brief die op 8 december naar de Tweede Kamer is gestuurd wordt aangegeven wat het beleid zal zijn om de reductiedoelstellingen ten aanzien van het gebruik van antibiotica in de veehouderij te behalen. Ook is de Gezondheidsraad om een advies gevraagd.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar het Gezondheidsraadadvies.*

Mede op aanraden van het deskundigenberaad over ESBL-producerende bacteriën hebben de ministers Verburg en Klink een advies gevraagd aan de Gezondheidsraad met als hoofdvraag: wat zijn de risico's van het gebruik van antibiotica in de veehouderij voor de volksgezondheid? Dit advies wordt medio 2011 verwacht. In dit advies wordt de Gezondheidsraad gevraagd onder andere specifiek aandacht te besteden aan de transmissieroutes waarlangs resistente bacteriën bij de mens terecht komen en hoe deze transmissieroutes kunnen worden doorbroken. Ook de onderzoeksprioriteiten zullen in dit advies worden meegenomen.

Wanneer wij het advies van de Gezondheidsraad hebben ontvangen brengen wij u hiervan op de hoogte.

*De fractie van de Partij voor de Dieren heeft vragen over de uitfasering van gemedicineerde diervoeders*

Op basis van de huidige Europese regelgeving is de productie van gemedicineerde diervoeders toegestaan. Het Europees Verdrag verbiedt in zo'n geval een nationaal verbod van de productie van gemedicineerde diervoeders. Wettelijk gezien kunnen wij daarom de uitfasering door de diervoedersector niet ondersteunen met regelgeving.

Omdat in veel lidstaten veehouders in het geheel niet beschikken over alternatieve toedieningssystemen voor antibiotica beschouwt de Europese Commissie gemedicineerde diervoeders vooralsnog als een belangrijke manier van koppelmedicatie. Om die reden is een Europees verbod in de nabije toekomst niet te verwachten en achtten wij een Nederlandse inzet hierop niet zinvol. Wel pleiten wij op Europees niveau voor maatregelen die de risico's die gepaard gaan met de productie van gemedicineerde diervoeders tot een minimum te beperken, zoals een norm voor toelaatbare versleping.

Op dit moment is zink niet toegestaan als diergeneesmiddel in Nederland. De door u geschetste risico's van zink als alternatief voor antibiotica zijn daarom op dit moment niet aan de orde.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de verslepingproblematiek van antibiotica in gemedicineerde voeders*

Het toedienen van antibiotica via diervoeders is een belangrijke methode om zieke dieren te kunnen behandelen. Het toepassen van antibiotica via drinkwater of via individuele behandeling is niet altijd overal mogelijk. Het is daarom de vraag of een uitfasering van gemedicineerde voeders niet kan leiden tot ongewenste effecten op andere plaatsen in de keten. In onze brief van 8 dec. jl. hebben wij het beleid over gemedicineerde diervoeders uitgelegd.

De regering zet zich in Europees verband in voor de totstandkoming van een verslepingnorm die resistentievorming kan voorkomen.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar een integrale aanpak en voorkomen van ongewenste "verschuivingseffecten".*

Momenteel ligt de focus op vermindering van antibiotica. Dit is een eerste stap. De veehouders dienen echter ook te gaan werken aan structureel gezondere dieren als onderdeel van een integraal duurzamere veehouderij. Om ook na 2013 een verdere afname te realiseren is aandacht nodig voor onder andere huisvesting, hygiëne, voeding, vaccinatie en diermanagement. Daarvoor dienen op korte termijn stappen te worden gezet.

Binnen de visie op Duurzame veehouderij passen geen oplossingen die nadelig zijn voor dierenwelzijn, volksgezondheid of milieu. De diergezondheid dient structureel verbeterd te worden, bij voorkeur door vermindering van de infectiedruk en door gebruik van "robuustere dieren". Wij zullen de Taskforce Werner aanspreken op de benodigde stappen.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar preventief gebruik.*

Bij alle antibiotica waar de term 'preventie' in de bijsluiters staat wordt dit vervangen door 'koppeltherapie, waarbij ziekte bij een aantal dieren in het koppel is aangetoond'. Dit houdt in dat de dierenarts moet kunnen aantonen dat een ziekte in de koppel voorkomt, voordat het hele koppel behandeld mag worden. Deze wijziging wordt ondersteund door recente uitspraken van het veterinaire tuchtcollege, waarin wordt gesteld dat er een duidelijke aanleiding voor behandeling moet zijn en dat daarnaast ook een plan moet worden opgesteld om de ziekmakende risicofactoren te beperken en het antibioticagebruik op het bedrijf te verminderen.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar terughoudend gebruik van bepaalde antibiotica.*

De Europese registratieautoriteit (EMA) heeft specifiek voor de 3<sup>de</sup> en 4<sup>de</sup> generatie cephalosporinen en fluorchinolonen bepaald dat er waarschuwingzinnen in de bijsluiters moesten worden opgenomen teneinde het gebruik van deze middelen te beperken tot een minimum. Ter ondersteuning van deze waarschuwingen zullen wij aanvullende voorwaarden formuleren waaraan de dierenarts moet voldoen alvorens deze middelen voorgeschreven mogen worden.

### **Fusie VWA, AID en PD**

*De Partij voor de Dieren vraagt om een onafhankelijk onderzoek naar eventuele knelpunten bij AID alvorens besloten kan worden tot een fusie tussen VWA, AID en PD.*

In het Kaderbesluit nVWA is de organisatie beschreven die ontstaat na de fusie van AID, PD en VWA. De aanbevelingen uit de rapporten van Hoekstra en Vanthemsche zijn daarbij ter harte genomen. Een onafhankelijk onderzoek naar de AID is niet nodig.

*De Partij voor de Dieren vraagt wat de regering gaat doen met het advies van de ondernemingsraad van de AID over de fusie, waarin de OR enkele problemen aankaart en zorgen uit.*

Aan genoemde opmerkingen uit het advies van de ondernemingsraad van de AID is naar tevredenheid van de ondernemingsraad tegemoet gekomen in het in juli 2009 vastgestelde Kaderbesluit.

*De CDA-fractie vraagt naar de positionering van het Bureau Risicobeoordeling*

Het Bureau Risicobeoordeling en Onderzoeksprogrammering (BuRO) heeft een wettelijke vastgelegde onafhankelijke rol om gevraagd en ongevraagd de ministers van VWS en EL&I adviezen te geven. Het is gepositioneerd direct onder de IG nVWA.

## **Openbaarmaking**

*De CDA-fractie stelt dat het hoofddoel van openbaarmaking, te weten het verhogen van het vertrouwen middels transparantie niet wordt gerealiseerd via openbaarmaking. Zij vraagt zich af op welke wijze openbaarmaking dan wel bijdraagt aan het vertrouwen.*

Op basis van de beleidsevaluatie is geconcludeerd dat openbaarmaking bijdraagt aan het vertrouwen, maar dat dit niet wordt vergroot. De reden hiervan is dat het vertrouwen van consumenten in de veiligheid van producten en voedsel al heel hoog is. Driekwart van de consumenten gaf aan dat openbaarmaking van controlegegevens hieraan bijdraagt. Uit eerder onderzoek bleek al dat de meerderheid van de consumenten vindt dat de gegevens beschikbaar moeten zijn.

Wij ondersteunen deze behoefte en zijn van mening dat de overheid transparant moet zijn en dat daarom deze gegevens beschikbaar moeten zijn. Wel willen wij nog bekijken of de huidige wijze van openbaarmaken van controlegegevens aanpassing behoeft om zo goed mogelijk aan deze doelstelling te voldoen.

*De CDA-fractie concludeert dat openbaarmaking in zijn huidige vorm geen doel dient en veel geld kost.*

Wij zijn het hiermee niet eens. De beleidsevaluatie heeft uitgewezen dat openbaarmaking bijdraagt aan het vertrouwen van de consument. De bekendheid bij de consument is nog beperkt. Daarom is de presentatie van de controlegegevens en de toegankelijkheid van de informatie op de website van de nVWA inmiddels verbeterd. Zoals hiervoor aangegeven willen wij daarnaast nog bekijken of de huidige wijze van openbaarmaken nog aanpassing behoeft om de bekendheid en bruikbaarheid te verbeteren.

De kosten van de huidige wijze van openbaarmaking zijn niet buitenproportioneel. In de ontwikkelfase is € 120.000,- ingezet voor ieder traject (zes trajecten). Jaarlijks is nu ongeveer € 400.000,- nodig voor onderhoud en uitvoering van het geheel.

Er zijn ook baten. Op termijn levert openbaarmaking naar verwachting op dat het primaire toezicht efficiënter uitgevoerd kan worden vanwege de verbeterde naleving door bedrijven. Ook zal mogelijk het aantal Wob-verzoeken (passieve openbaarmaking) op dit terrein verminderen.

*De CDA-fractie stelt de werkwijze en openbaarmaking van de controlegegevens van formulebedrijven ter discussie.*

Enkele jaren geleden hebben de formulebedrijven (ketens van levensmiddelenbedrijven) zich gecommitteerd aan de zogeheten formule aanpak. Deze aanpak houdt in dat op wetenschappelijk verantwoorde wijze steekproefsgewijze inspecties worden gedaan bij filialen, waarna de resultaten van de steekproef en de werkwijze van de formule op het hoofdkantoor van de formule worden besproken door de nVWA.

De nVWA presenteert de resultaten van deze inspecties en de wijze waarop ze zijn uitgevoerd op de website. Dit houdt in dat van de gehele formule een beoordeling op de website staat en dat dus alle deelnemers aan de formule de consequenties moeten aanvaarden. Er worden geen namen van individuele filialen openbaargemaakt.

Deze wijze van openbaar maken wijkt af van de andere trajecten. Zo worden bijvoorbeeld bij residuen van bestrijdingsmiddelen de resultaten van alle afzonderlijke monsters per formule gegroepeerd op de website opgenomen. Dit is het gevolg van de wijze waarop dit toezicht is ingericht.

De nVWA geeft op de website algemene informatie en informatie per onderwerp, waaronder de formule aanpak. Hierin wordt uitgelegd op welke wijze deze informatie bruikbaar is.

*De CDA-fractie stelt het juridisch kader ter discussie. Zij geeft aan dat het juridisch kader alleen goed is als de openbaarmaking uitsluitend informerend bedoeld is. Het juridisch kader is niet goed wanneer het ook punitief bedoeld is.*

In de brief van mijn voorganger aan uw Kamer in 2009 (TK 2009-2010, 26991, nr. 276) is aangegeven dat het huidige juridische kader via de Wet openbaarheid bestuur (artikel 8) voor actieve openbaarmaking voldoet. De openbaarmaking is informerend en niet punitief bedoeld. De procedure van de nVWA is hierin zeer zorgvuldig.

In de uitgevoerde beleidsevaluatie is geconcludeerd dat een verbeterde naleving bij bedrijven wel een effect is van de openbaarmaking van controlegegevens.

In eerdere brieven aan uw Kamer is aangegeven dat op termijn de openbaarmaking ook wordt ingezet voor de bevordering van de naleving. Hiervoor is het wenselijk een andere wettelijke voorziening te creëren; de voorbereidingen zijn gestart.

*De CDA-fractie geeft aan dat openbaarmaking nuttig kan zijn als aanvullend sanctie instrument voor zeer ernstige overtredingen. Hiervoor is een wettelijke aanpassing nodig, op welke termijn kan deze er zijn? Tenslotte vraagt deze fractie of het mogelijk is openbaarmaking uitsluitend in te zetten wanneer volksgezondheid in het geding is.*

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt of alle controlegegevens openbaar kunnen worden gemaakt.*

Evenals onze voorgangers pleiten wij voor brede openbaarmaking van controlegegevens. Wel willen we verkennen of de huidige wijze van openbaar maken de meest geschikte manier is om transparantie richting de consumenten te bieden.

Indien uitsluitend de ernstige overtredingen openbaar gemaakt zouden worden, wordt naar onze mening een verkeerd beeld geschapen van de situatie qua voedsel- en productveiligheid. Immers de voedsel- en productveiligheid in Nederland is hoog. Ook de goede prestaties moeten worden gepresenteerd.

Wij beraden ons nog over aanpassing van de maximale termijn waarop de controlegegevens op de nVWA-website blijven staan; die termijn is nu maximaal twee jaar.

Er worden niet alleen gegevens waarbij de volksgezondheid in het geding is gepresenteerd, maar ook waar sprake is van bijvoorbeeld diergezondheid, dierwelzijn of mogelijke misleiding van de consument.

*De CDA-fractie vraagt of het mogelijk is een knip te maken in de openbaarmaking in nVWA controlegegevens ten behoeve van informatie en in gegevens ten behoeve van de sanctionering.*

Actieve openbaarmaking is bedoeld voor transparantie, het bieden van keuzevrijheid en kan op termijn ook in gezet worden ten behoeve van het bevorderen van de naleving bij bedrijven. Bevordering van de naleving is evenwel niet hetzelfde als een sanctie instrument. Een knip is dan ook niet aan de orde.

### **Retributies**

*De CDA-fractie heeft diverse vragen over kostendekkendheid van de retributie en de mogelijk verschillende maatstaven die VWS en EL&I zouden hanteren.*

De retributies die de nVWA in rekening brengt op de terreinen van EL&I en VWS, worden op dezelfde wijze berekend. Er worden dus niet meer kosten in rekening gebracht bij EL&I. Ook de berekeningssystematiek voor de VWS-retributies en de EL&I-retributies voor invoercontroles verschilt niet.

Wel is er een aantal domeinen bij VWS waar, met uitzondering van tarieven voor herinspecties, geen reguliere tarieven in rekening worden gebracht. Dit heeft enerzijds te maken met de Europese verplichting tot retribuering van bepaalde werkzaamheden. Anderzijds wordt dit veroorzaakt doordat bepaalde werkzaamheden op het VWS-terrein op grond van het rapport Maat Houden niet in rekening kunnen worden gebracht.

De door het bedrijfsleven gevraagde flexibiliteit is niet te verwezenlijken zonder extra personeel. Het ter beschikking hebben en houden van personeel om alle wensen van het bedrijfsleven ad hoc in te willigen is onmogelijk zonder aanzienlijke extra kosten en mankracht. Het feit dat de nVWA niet zo flexibel is als door het bedrijfsleven gewenst, heeft te maken met een meer optimale inzet en spreiding van de beschikbare controleurs. De nVWA creëert daar waar mogelijk meer flexibiliteit voor bedrijven die meedoen aan kwaliteitssystemen waardoor vaak meer vrijheid van handelen mogelijk is met minder controles. Dit bevordert zowel de flexibiliteit als de kostenreductie voor het bedrijfsleven. De nVWA zal op deze weg verder gaan in de toekomst en daar waar mogelijk aan een lastenvermindering voor het bedrijfsleven meewerken.

*De CDA-fractie vraagt ook of de berekening van de Nederlandse retributies aan de Europese Commissie is gemeld en conform Verordening 882/2004 worden vastgesteld en op welke wijze wordt ingezet tot volledig transparante retributies.*

Alle door de nVWA in rekening gebrachte tarieven voldoen aan artikel 27 en bijlage VI van Verordening (EG) nr. 882/2004. Er worden geen andere kosten in rekening gebracht dan die genoemd in de verordening. Dit geldt zowel voor de VWS-tarieven als voor de EL&I-tarieven. De wijze van berekenen van VWA tarieven is aan de Europese Commissie meegedeeld. Op grond van de verordening (EG) nr. 882/2004<sup>1</sup> wordt de bovengrens voor de retributies gevormd door de door de lidstaat werkelijk gemaakte kosten. De totale retributies per lidstaat mogen niet uitstijgen boven deze kosten. Binnen dit Europeesrechtelijk kader (en de ten aanzien van dit onderwerp ontstane rechtspraak) wordt de nationale beleidsruimte ingevuld op basis van de uitgangspunten van het Rapport "Maat houden". Op de voet van dit rapport is bepaald welke kosten voor rekening van de overheid en welke voor rekening van het bedrijfsleven komen. De in de onderhavige regeling neergelegde retributies liggen binnen de hierboven beschreven bandbreedte. Dit is bevestigd in de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) van 20 juli 2010 (AWB 08/806, 08/810, 08/843, 08/845, 08/846, 08/847, 08/853, 08/861 en 08/889).

Er bestaat transparantie over nVWA-retributies door vermelding van de berekeningsmethodiek en de kostenopbouw van de verschillende retributies op de website van de nVWA ([www.vwa.nl](http://www.vwa.nl)). Daarnaast heeft de nVWA aan de brancheverenigingen aangeboden om individueel toelichting te geven over de tariefberekening voor hun sector, indien zij aanvullende informatie wensen over de berekeningswijze. Van dit aanbod heeft slechts een beperkt aantal branches gebruik gemaakt.

### **Diertransporten**

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de stand van zaken rond het incident met de transporteur van biggen in Spanje, zomer 2010.*

In het antwoord op de Kamervragen van de Partij voor de Dieren heeft de voormalige minister van LNV u reeds antwoord gegeven op de omstandigheden en genomen maatregelen (TK 2009-2010 3348 15 september 2010). Het is onjuist, zoals wordt beweerd, dat de transporteur alleen een waarschuwing heeft ontvangen. Er is proces-verbaal opgemaakt en de vergunning is geschorst geweest, de transporteur heeft een protocol gemaakt waarin hij aangeeft hoe hij dit soort zaken in de toekomst zal voorkomen, er is tijdelijk verscherpt toezicht ingesteld door de nVWA en ook daarna zal de nVWA hem nauwgezet controleren. En tot slot is de transportwagen afgekeurd.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de beoordeling van temperatuurregistraties*

De beoordeling van de temperatuurregistraties tijdens het transport van dieren vindt steekproefsgewijs en risicogebaseerd plaats door de nVWA. Onder meer is in de zomer van 2010 zo

---

<sup>1</sup> Verordening (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 29 april 2004 inzake officiële controles op de naleving van de wetgeving inzake diervoeders en levensmiddelen en de voorschriften inzake diergezondheid en dierenwelzijn (PbEU L 165).



het transport met de 300 dode biggen in Spanje bekend geworden. De beoordeling van de andere temperatuurregistraties heeft niet geleid tot het bekend worden van dergelijke onregelmatigheden. Het is de eigen verantwoordelijkheid van de transporteurs om te voldoen aan de temperatuureisen uit de Transportverordening. De sector beschikt daartoe over diverse mogelijkheden, zoals: in de nacht rijden, lagere bezettingsgraad en geconditioneerd vervoer. Als naar aanleiding van de controle blijkt dat niet aan de temperatuureisen is voldaan, zal handhavend worden opgetreden.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de stand van zaken bij het onderzoek naar stahoogte dieren in vervoermiddel*

Het onderzoek naar de stahoogte voor runderen is onlangs afgerond. Een bespreking met de sector, Dierenbescherming en Eyes on Animals heeft plaatsgevonden. De uitkomsten van het onderzoek is dat 20 cm ruimte boven de schofthoogte onvoldoende is en 40 cm boven de schofthoogte ruim voldoende is om de runderen niet in hun natuurlijke beweging te belemmeren tijdens transport.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar het dierenwelzijn tijdens transporten.*

De staatssecretaris van EL&I vindt het borgen en verbeteren van welzijnscondities tijdens transport en de naleving daarvan, noodzakelijk. Het ligt voor de hand dat dit concreet wordt gemaakt in het kader van het sectorbrede kwaliteitssystemen en straks in het gezamenlijke kwaliteitssysteem Quality system Livestock Logistics (QLL) (voorheen Een Huis genoemd) dat nu in ontwikkeling is. Hier zal de staatssecretaris de sector ook op aanspreken. Zijn inzet is erop gericht om een einde te maken aan de lange afstandstransporten van slachtvee. Dit vergt een Europese aanpak. De Europese Transportverordening voorziet niet in een inperking van zulke transporten. De Commissie zal eind 2011 een rapport uitbrengen over het transport van dieren. Op basis daarvan zal de Commissie besluiten over een herziening van de Transportverordening. De staatssecretaris zal in Brussel pleiten voor een herziening van de Transportverordening om een verbod op lange afstandstransporten van slachtvee mogelijk te maken.

De gemaakte opmerking over de aard van de controles van de nVWA op diertransporten is onvolledig. De nVWA voert ook structureel onaangekondigde controles uit, bijv. de controles op de verzamelcentra. Ook controleren de combiteams van de nVWA onder meer het vervoer op de weg.

*De CDA-fractie vraagt naar de beoordeling van het kwaliteitssysteem Een Huis.*

De nVWA heeft de beoordeling van het kwaliteitssysteem Een Huis, thans Quality system Livestock Logistics (QLL) genoemd, bijna afgerond. Hierover heeft de nVWA goed en constructief overleg met het PVE en de daarbij betrokken partijen gehad. Over de uitkomsten zal de staatssecretaris de Tweede Kamer inlichten.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de beladingsnorm.*

De Transportverordening stelt alleen een duidelijke beladingsnorm voor varkens van 100 kg, te weten 235 kg/m<sup>2</sup>. Voor de overige categorieën geldt dat de varkens ten minste gelijktijdig moeten kunnen gaan liggen en in hun natuurlijke houding moeten kunnen staan. De nVWA handhaaft voor deze overige categorieën op dit doelvoorschrift. Wetenschappelijk onderzoek ontbreekt om voor deze overige categorieën exacte beladingsnormen vast te stellen. De staatssecretaris pleit in Europees verband voor zulk onderzoek en het opnemen van daaruit volgende exacte beladingsnormen in de Transportverordening.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar de kwaliteitssystemen diertransporten.*

De leden van de Partij voor de Dieren hebben vragen gesteld over de evaluatie door Ernst & Young van de kwaliteitssystemen Dierwaardig vervoer en NBW Q in het voorjaar van 2010, welke de voormalige minister van LNV u in juni 2010 heeft gestuurd (brief TK 30 juni 2010, 26991 nr. 279). Zoals daarin is meegedeeld vormt de effectiviteit van audits van de certificerende instanties een

belangrijk verbeterpunt waar de nVWA de kwaliteitssysteemhouders op zal aanspreken. Een vorm van overheidstoezicht blijft zeker nodig. Daarom blijft de nVWA steekproefsgewijs de naleving van de regelgeving toetsen.

*De fractie van de Partij voor de Dieren vraagt naar controles op verzamelcentra.*

De nVWA controleert regulier in het verzamelcentrum zelf of buiten de gebouwen bij de klep van de laadauto en steekproefsgewijs onderweg. Alle dieren worden op deze wijze gezien, ook zonder dat bij de aanlevering op het verzamelcentra wordt toegezien.

Verder is de Partij voor de Dieren van mening dat de klepcontrole voor 100% moet worden ingevoerd omdat misstanden nog steeds plaatsvinden. De staatssecretaris heeft het vertrouwen dat het toezicht van de nVWA en de kwaliteitssystemen van de sector ervoor zorgen dat incidenten tot een minimum beperkt blijven.

Ten aanzien van het vervoer van dieren is het aan de nVWA-dierenarts om te bepalen of een dier op basis van de wet- en regelgeving vervoerd mag worden of niet. Van enige 'vermoedheid' in de discussie over zorgvee, zoals de Partij voor de Dieren stelt, is de staatssecretaris niets bekend.

### **Onbedwelmd slachten**

*De fractie van de Partij voor de Dieren verzoeken mij de inventarisatie van de nVWA naar onbedwelmd slachten zo snel mogelijk naar de Kamer toe te zenden.*

De staatssecretaris van EL&I verwijst hiervoor naar zijn brief van 30 juni 2010 (Kamerstukken II, 2009-2010, 26 991, nr. 279).

### **Mogelijk dubbele import controles hoog risicoproducten**

*De CDA-fractie heeft vragen over mogelijk dubbele importcontroles bij hoog risicoproducten.*

Verordening 669/2009 regelt dat alle Europese lidstaten aan de buitengrenzen (havens en luchthavens) controles uitvoeren bij producten uit bepaalde derde landen (landen buiten de Europese Unie). Invoer uit deze derde landen mag pas plaats vinden indien er geen afwijkingen zijn met betrekking tot residuen van bestrijdingsmiddelen. Een verschuiving naar andere EU lidstaten is derhalve niet aan de orde en heeft de VWA tot op heden ook niet geconstateerd. De landen waarvoor deze controles plaatsvinden worden aangewezen op basis van meldingen via het Europese Rapid Alert System (RASFF) van overschrijdingen van de normen, en op basis van de resultaten van audits van de Europese Food and Veterinary Office (FVO). Voor aardbeien uit Egypte zijn beide aan de orde, er zijn RASFF meldingen van overschrijding van de acute dosis (en daarmee een volksgezondheidsprobleem) en een slechte FVO-audit (een onvoldoende controlesysteem).

Voorts is het zo dat de nVWA de garantie biedt dat de uitslagen van het lab er binnen 72 uur zijn, in de praktijk ook vaak binnen 24 uur. De nVWA heeft hierover weinig klachten ontvangen.